

OPONENTSKÝ POSUDEK NA PRÁCI

Mgr. Markéty Šenkýřové

pracoviště OH – SD, FHS UK

Kontrola rozhlasových vln – Československý rozhlas v 50. a 60. letech

Cílem předložené práce je popsat a analyzovat fenomén cenzury v podmínkách československého komunistického režimu v 50. a 60. letech, a to konkrétně v rozhlasovém vysílání. Autorka se přitom opírá jak o dostupnou literaturu, tak v neposlední řadě o rozhovory s dosud žijícími pamětníky, vedenými metodou orální historie.

Práce má logickou strukturu. V první části autorka definuje obecné termíny, které v práci dále používá (cenzura, autocenzura, propaganda). Následuje kapitola věnovaná obecnému vývoji rozhlasového vysílání – od jeho technických počátků až po masové vysílání. Poté se autorka zaměřuje přímo na otázku využití cenzury v poválečném Československu, tedy ještě před Únorem 1948. Správně přitom ukazuje, jak důležitá byla cenzurní, resp. precenzurní praxe již pro samo uchopení politické moci KSČ (role ministerstva vnitra a informací). Tento význam cenzury jako jednoho z klíčových prostředků kontroly informací pak ještě dále roste s uchopením moci KSČ. V práci je přitom detailně popisován vývoj cenzurních mechanismů i institucionální zajištění cenzury. Autorka blíže analyzuje proměny zajištění cenzury – jak v obecné rovině, tak opět zejména v podmínkách vysílání Československého rozhlasu (viz např. faktická likvidace přímého vysílání). Autenticky přitom působí především výpovědi bývalých pracovníků této instituce. Právě proměny výkonu cenzurní činnosti až po její faktickou likvidaci v roce 1968 zároveň dobře ilustruje proměny, resp. postupnou liberalizaci režimu. Totéž ale v opačném gardu platí i pro vývoj cenzurní praxe s nástupem normalizace a definitivní likvidace výsledků Pražského jara. Práce se přitom neomezuje jen na „vnitřní“ kontrolu rozhlasového vysílání, tedy vysílání Československého rozhlasu), ale také na výčet opatření kontroly rozhlasových vln tzv. nepřátelských vysílaček (Deutsche Welle, Svobodná Evropa, Hlas Ameriky). Autorka přitom připomíná nutnost „bratrské“ spolupráce jednotlivých zemí východního tábora, včetně SSSR, aby tato kontrola byla technicky účinná.

Vedle prokázané znalosti problematiky je výraznou předností diplomové práce její vysoká stylistická úroveň a čtivost, což vzhledem ke zpracovávané problematice není zdaleka

samozřejmostí. Autorka se přitom nedopouští závažnějších přečinů proti české gramatice (s výjimkou několika překlepů).

Naopak negativně lze hodnotit relativně malý rozsah předložené práce – fakticky jen 60 stran skutečného textu. Také počet titulů v seznamu literatury by mohl být vyšší. Tyto výtky ale nikterak nesnižují celkové pozitivní vyznění této studie. Pro budoucí vědeckou činnost autorky by mohlo být zajímavé porovnání cenzurní praxe v Československu, včetně jejího formálního a institucionálního zajištění, s některými dalšími státy tzv. socialistického tábora. Například opět v podmínkách rozhlasového vysílání. Nakolik se projevíly „zkušenosti sovětských soudruhů“, tedy nakolik také cenzura podléhala obecným direktivám z Moskvy a nakolik, resp. do jaké míry byla „národní“ záležitostí.

V případě kvalitní obhajoby navrhuji práci hodnotit stupněm výborně.

V Mikulově, 10. 10. 2010.

doc. PhDr. Lukáš Valeš, Ph.D.

Vysoká škola Newton College v Brně